

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

In Passionem D.N. Iesv Christi Homeliae quinquaginta sex, Theoremata
viginti octo, totidemque sermones. In Monotesseron Praeterea Eivsdem
Passionis Dominicae, iuxta Euangelistarum & historiae fidem, Elucidatio.
Conciones ad Haec Paraeneticae in praecipuis anni & Sanctorum
festiuitatibus habitae

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXVIII

Quomodo quis iustus in proximum, quomodoq[ue] placere debeat Deo.
Sermo II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47113)

Φ. VI
13

1. Pet. 4.
Mat. 10.
1. Cor. 15.
Psal. 1.
Rom. 12.
Libri cuius-
modi religi-
osis frequen-
tandi sint.

Cant. 3.

Iob. 27.

go semper armatus fuit. Contra hostes namque adeo fuit vigil, sicut in vita eius legitur, vt ne vnā quidem victoriam eidem diabolus potuisset subire. Et vos charissimi fratres vigilate in orationibus, ac citiore prudentia sicut serpentes, simplicesq; vt columbæ contra prudentiam carnis, quæ mortis est animæ, & contra prudentiam mundi quæ stultitia est apud Deum. Meditamini in lege Domini interrogantes quæ sit via bona, & discite: quæ Dei sit voluntas beneplacens & perfecta. Eam ob rem bonos frequentare libros, qui spiritum inflammant, vitia ostendunt, & ad virtutes erudiunt: hic enim lectio vestra debet esse scopus & finis. Nam si ex curiositate aut vanitate scioli aut docti habeamini, libros legitis, fructum vestrum hic recipietis sterilem & inanem. Qualis est lectio vestra, quale studium, talis vita. Deo uti duos oprant libros, mundani mundanos. Verum hoc alias. In altera vigilia, orationum, videlicet ac contemplationum, ad visitationem diuinam adeo fuit B. Hugo auscultas, adeo vigil, vt ne dormiens quidem ab oratione spiritum laxaret. Quare potuisset reuera dicere: *Ego dormio & cor meum vigilat.* Nam in somno cum nulla alia ab eo vox audiretur, hæc tamen quæ ad conclusionem orationis sæpenuero audiebatur. Amen Amen. Postremo ad horam mortis quomodo non vigilantissimus fuerit, qui tam inreperidus non nunquam ensibus nudatis & super caput eius vibratis pro iniuria suspensus regibus ac proceribus eorundem, pro Ecclesia, pro populo, pro religione, & qui contra tyrannidem omnem adeo restitit, vt impiorum neminem timeret qui non formidaret Hugonis censuram, ipse vero hominum minas fluctu penderet omnes, idq; non ex animi leuitate aut superbia, sed ex virtute, & ex bonæ astæ vitæ conscientia: vt pote qui pro Deo omnia agere, & nihil contra Deum se sciebat velle. Atque idem etiam moriens sibi hunc esse diem dicebat non iudicij, sed gaudij & consolationis, nimirum plenus fiducia in Deo, & securus quod non reprehenderet illum cor eius in omni vita sua. Quæ vtinam pariter nobis tribuat Iesus Christus cum patre & Spiritu sancto benedictus, Amen.

IN EADEM SOLENNITATE.

Quomodo quis iustus in proximum, quomodoq; placere debeat Deo
Sermo II.

Magnum aliquid dici quadrifariam. Altitudo spiritualis quæ sit.

Ecce sacerdos magnus, qui in diebus suis placuit Deo, & inuentus est iustus. Eccl. 44. Festum beatissimi patris nostri Hugonis celebrantibus fratres charissimi tanto nobis ardentiori studio ad eius imitationem attendendum puto, quanto nobis ille & olim fuit professione coniunctior, & modo creditur charitate vicinior. Siquidem ordinis nostri alumnus, simul fuit & pontifex & monachus, nihil ex monastica humilitate vilior, nihil ex pontificali stemmate elatior, in vtroque magnus, & tanto maior, quanto humilior. Dicitur autem quadrifariam aliquid magnum, altitudine, profunditate, latitudine, longitudine. Primum altitudine dicitur aliquid magnum, hoc modo arborem dicimus magnam, quam cernimus altam. Altitudo spiritualis, part.

puritas est cordis. Quanto enim spiritus est mundior, tanto fit ad Deum elevatior. Sanctus igitur Hugo magnus dicitur altitudine, hoc est puritate ac supernorum contemplatione, qua gratia quantum emicuerit palam est ex eius legenda. Secundo dicitur aliquid magnum profunditate, quomodo puteum dicimus magnum. Spiritualis profunditas est humilitas, quæ reuera apud Deum magna est. Siquidem qui se humiliat, exaltabitur. Hic Hugo beatus etiam fuit magnus, quia humilis: quippe qui semetipsum contemnens, perfectissimè propriū abdicat sensum, propriæ abrenunciaverat voluntati, idè tantâ libertate spiritus & alacritate ubique obediebat. Quam humiliter sacerdotiū acceptavit? quam reuerenter executus est? Porro ad prioratum ac tandem ad pontificatum cum peteretur, vrgeretur, ne susciperet quas non quaesivit vias? quas ut evadere posset non excogitavit artes? Quod cum obtinere prorsus nequirit, aded nihil de pristina humilitate monastica mutavit, ut quod maior sibi dignitas accesserit, non posset aduerti. Nihil enim quod Episcopus videretur, præter annulum ferebat. Tertio dicitur aliquid magnum latitudine, quemadmodum latam seu amplâ aulam, dicimus magnam. Porro latitudo spiritus, quid est nisi latitudo charitatis, utpote quæ ad proximū quæq; se extēdit? Hoc modo B. Hugo (q̄ppe in quo cumulus operū pietatis adeo excreuerat, ut vir misericordiarū dici posset,) nō iniuria vel maximus vocari posset. Quis n. beati viri misericordiā, quis charitatē eius nō est experitus? Infācti, mulieres, egeni, peccatores, poenitētes, extremo supplicio dānati, atq; adeo, & id maximè, defūcti, oēs beati p̄fificis iatitudine excipiebantur charitatis. Nulla ætas, nullus sexus, nullus ordo potuit se abscondere à calore eius. Nemo (inqt vitæ eius cōscriptor) ad eū pro qualibet causa accessit, qui non consiliū & consolationē inueniret. Quarto dicitur quid magnum longitudine, sic viam longam dicimus magnam. Longitudo spiritualis, perseverantia est atque constantia. Hic non vulgariter magnus fuit B. Hugo, quippe qui neque blanditijs, neque minis potentum huius seculi à via rectitudinis potuit abinci. Non illum potestas, non minæ, non persecutiones regum, non archipræsulis autoritas, non pontificum cæterorum ignavia, non intentata bonorum suorum confiscatio, non collegæ sui impia proscriptio, non deniq; super caput eius nudati enses potuerunt à veritatis & iustitiæ instituto deflectere. Ubique igitur Hugo magnus, puritate, humilitate, charitate, longanimitate & perseverantia. Magnus præterea pontificali dignitate, magnus signorum claritate, magnus doctrinæ exuberantia, magnus meritorum copia, magnus diuina gratia, magnus postremo superna cœlestiq; gloria. Ecce igitur sacerdos magnus hoc est, sanctitate præclarus, cuius sanctitatis argumentum quoque evidens subditur, qui in diebus suis placuit Deo, & iustus est iustus. Multa quidem extant sanctitatis indicia. At nullum potest inueniri certius, quam placuisse Deo. Hoc testimonium infallibile est. Quide n. placeret Deo nisi mundum & sanctum? Hoc igitur vnum desideremus, quod nō est sanctitatis argumentum, quam sanctitas ipsa. Itaque commendatur beatisimus antistes perfectissimè, dum nihil eidem, quod sanctum efficiat, prædicatur defuisse. Quippe qui placuisse Deo, & iustus, pura erga proximum, fuisse inuentus sit. Ac si dicatur: Ecce sacerdos magnus, qui legem omnem impleuit, quia charitatem ad Deum & proximum perfectam habuit. Ita enim

Profunditas spiritualis.

Luc. 14. 18. Humilitas B. Hugonis quanta.

Latitudo spiritualis quæ fit.

Iob 31. Charitas S. Hugonis.

Psal. 18.

Longitudo spiritualis quæ fit. Perseverantia S. Hugonis quanta.

Sanctitatis testimonium infallibile.

W. VI
13

Iustus erga Deum verū quis dici valeat.

enim aprē hoc ita verti posset, vt iustus fuisse Deo, & hominibus placuisse diceretur: quippe cum neutrum horum euidentis sit præconium sanctitatis. Iustus namque erga Deum (si iustitia dicatur virtus ius vnicuiq; suum tribuens) quis dici queat? Quisnam Domino retribuit, quod tribuendum est? Quis largitur Deo quod suum est? Quis reddit ei vt non magis maneat debitor? At qui soluere Deo nemo potens est, nemo satisfacere, quod debet. Multa interim donat atque iterum donat Deus, & quis est qui vel dignas possit eidem agere gratias? Taceo quod nemo satisfacere valet eius ad nos tantæ charitati, tantæ liberalitati, tantæ beneficiorum multitudini. Quid tandem quod maiora promisit: imò infinita & immensa nobis bona præparauit? Non ergò sumus iusti erga Deum, qui sati faciendo Deo tribuamus quod suum est. Verumtamen ipse sciens nostram impossibilitatem & vilitatem, si nos eandem quoq; cognouerimus & ipsi humiles fuerimus, de suo & gratis nos iustificat, vnde sibi placeamus.

Quò iusti esse debeamus erga proximum.

Ad. 3.

Proximo nostro quam debeamus.

Porrò ad proximum iusti esse, & possumus, & debemus, vt illi quæ debemus impèdamus. Multa autem illi debemus, quæ ne quis ignorare se dicat, natura etiam clamat docens quæ sibi quisq; velit fieri, eadem etiam proximo debere impendi, sic tamen vt nequaquam illud negligatur, quod obediendo porteat magis diuinæ voluntati quam hominis. Quemadmodum enim diligendus est proximus, ita in suo beneplacito anteferendus est Deus. Præliæ namque hominem quam Deum offendisse. Itaque multa (quod dixi) proximo debemus. Inter multa illa non minima sunt consilium & auxilium. Cogitate fratres charissimi, si quis inter nos constitutus in aliqua aduersitate, anxietate, perplexitate, aut alteri cuius miseriam obnoxius, cuius molesta, nesciat quomodo posset leuari, quam æstuanter desiderat anhelatq; ad consilium & auxiliū. Quam vellet, quam gaudet, aliorum corda sibi inclinare & compati? quam optat se adiuuari? Hinc ergo discat, quam iustum sit misereri proximo, & eum animum studeat in se transformare erga ceteros, quæ erga se optat inuenire apud alios. Porrò sunt pleraq; alia beneficia quæ quidam non appetunt: vt sunt refrenatio prauæ voluntatis, peccatorum correctio, item ad bonum instrui, à malo arceri, à noxijs retrahi, & ceteræ id genus salutis æternæ instituta, quæ quidam quanto minus optant, tamen maxime querere debuissent, tanto diligentius sunt eis etiam ingerenda. Quemadmodum beatus præsul Hugo fecisse laudatur, qui dum charitatem peccetam seruauit ad proximum, iustus fuit. Neq; enim iustitia hic opponitur misericordix, quandoquidem iustissimum est miseris misericordiam impendere, & eum affectum erga quem liber gerere, quem erga se cuperet quique aut cupere debere haberi. Hoc dico propter malos qui correctionem charitatis fugiunt, quam desiderare & amplecti deberent, quibus non secundum affectum quem habent vitiosum erga se, sed iuxta quem deberent habere bonum, inferendum est. Neque enim diligunt semetipsos sicut scriptum est, qui diligit iniquitatem, odit animam suam. Atque idè non quomodo sese ipsi diligunt, sed quomodo nos Christus diligit, iubemur eos diligere. Propterea dixi, placere Deo & iustum esse ad proximum, indicium esse sanctitatis, quia summam totius legis & charitatis geminæ consummationem completur. Porrò sicut Deo hoc modo iusti esse non possumus, ita e contrario homi-

Psal. 139.

hominibus placere non iubemur. Ideo placuisse hominibus nemo dicit signū sanctitatis, præsertim cum placuisse malis, vituperij maior suspicio fit, & de bonis quidem in cunctis debeamus placere, tantum abest vt cupiamus. Differunt enim longo intervallo, placere & cupere placere, quorum illud interdum bonum, interdum noxium est, hoc verò semper (si propter seipsum tanquam finis appetitur) perniciosum est, si verò propter proximi ædificationem, & vltimo saltem propter Deum, est meritorium. Cæterum vt cuius festum colimus, etiam studia imitemur, prima cura sit nobis hunc scopum præfigere, & illuc omnes nostros conatus extendere vt placeamus Deo. Si quidem hoc studium agere, est iam Deum diligere. Vnde apud quem hæc inuenitur voluntas, vbi hoc frequenter exercitium, haud necesse est præcepta multa indicare. Non opus est illum obseruari sedulius, moneri sapius, increpari durius: quæ desiderium hoc placendi Deo instruit & ducit ad omnia. Ideo & alijs sociatus, & in solitudine constitutus, semper idem est. Non illum mutat humanus intuitus. Non in oculis hominum est feruentior, & in abscondito segnior, quippe qui semper secum habet eum, quem timeri offendere, cui appetit placere, cuius amore nihil vult negligere, omnia gessit efficere. At contra, quam misera res est, quam onerosa vbi subditis semper oportet inuigilare, nunquam non timere? Vbi necesse est semper imperare, vrgere, increpare, impelleret; ad Dei beneplacitum. Vbi oculus duntaxat humanus timetur, vbi clanculum furtiuèq; præuaricatur, quasi non confideret, qui omnia videt Deus? Non sunt (inquiunt) transgressiones istæ mortalia peccata. O quam modica est nostra charitas, si quod lethale non est, si quod gehennæ nos non facit obnoxios (tametsi Deus inde offendatur) patrare non metuimus. Nōne hinc formidandum est, non ex amore Dei venire, quod vel mortalia deuittamus, quando ipsum in venialibus offendisse pro nihilo ducimus? Nonne timor est seruilis, quādo Deum idē solum timemus, quia nobis metuimus? Atque idē ibi solum eius seruamus præceptum, vbi nostræ damnationis versatur periculum. Atqui oportuit ad diuinam gratiam ita aspirare, ita eius amicitiam ambire (vt si nullus esset etiam infernus) semper tamen maximo firmo seruire solliciti nihil admittere, quo creatorem nostrum offendamus, quo gratiæ eius augmentum nobis præpediamus, quo deniq; nostrum profectum retardemus, & postremo quo eius amicitia fruitionem intercipiamus. Porro, hæc charitas quæ mortalia tantum, nō etiam venialia nititur euadere peccata, quantula est? Quam vicina lapsui? Idcirco bonus monachus, fidelis Dei seruus, quicquid Deo nouerit displicere, nititur euitare, quicquid placere, conatur obtinere. Itaq; si quid faciendum cognouerit, non disputat, vtrum eius transgressio fuerit mortalis nec ne, sed an eius observatio Deo fuerit placens: nec (vt quidam) quod iussum fuerit discutat, an in scripturis etiam sacris sit expresse mādaturum, sed ne scripturis sacris fuerit contrarium, hoc ipso satis se obligatum ad obedientiam sciens, quod superiori potestati (siue prælatus sit siue Ecclesia) nō ignorat se perpetuo subiectum. Huic enim potestati cum etiam scriptura nos subijcit, quid aliud facit quam vt ad Ananiam Paulum, ita nos ad prælatum mittit, vt ipse nobis dicat quid nos oporteat facere? Huius humilitatis atque subiectionis obtinendæ gratia non oportuit omnia atque singula in scripturis explicari, sed vno interdum verbo

Desiderium
placendi Deo
quanta bona
efficiat
in homine.

Timor ser-
uilis quis sit

Amicitia
Dei quan-
topere sit
ambienda.

Seruus Dei
fidelis quis

Scriptura
sacra cur nō
omnia ne-
cessaria mā-
det expresse.
Act. 9.

innu-

innumera subinsinuari. Quam multa, quando obedire præpositis nostris iubemur, hoc vno verbo imperantur? Quam multa item propter charitatis obseruantiam proximo impendenda necessario veniunt, quæ in scriptura non singulariter exprimuntur, nisi quod generatim hoc verbo cuncta mandata sunt: *Diliges proximum tuum sicut teipsum?* Item: *Diligatis inuicem, sicut dilexistis vos.* Item: *Quæ vultis vt faciant vobis homines, hæc facite illis.* Itaque pari modo qui præceptis te subdit Ecclesiæ, qui potestati atque præpositis mandat obtemperare, vno simul omnia quæ tibi illi præcipiunt, mandat. Proinde non potest quis obedire Deo aut scripturæ, qui non vult obedire prælato suo aut Ecclesiæ quia illic vt præceptum hominis (qui Dei vice præcipit) spernit, etiam Dei mandatum (quo homini sibi præposito iubetur parere) contemnit. Verum de hoc hæcenus. Hoc fuit institutum, quod dicerem Deo nos placere non posse, nisi bonos ac virtuosos. Totum igitur nostrum studium impendamus, vt quales Deus ipse benedictus nos desiderat, efficiamur.

Reliquum est quod moniti sumus exemplo beati Hugonis iusti inueniri erga proximum. Neque enim commendatur placuisse hominibus, quemadmodum Deo. Siquidem non ita necessarium est ad integritatem fraternæ charitatis, vt proximo semper placeamus. Alioqui in omnibus cogemur nostram proximi voluntati conformare. Porro cum proximi nostri voluntas plerunque, sit obliqua, contraria ac displicens Deo, quis nefas non diceret ad placendum homini eiusdem impiæ voluntati morem gerere? Potest igitur quis esse bonus, potest in proximum esse iustus, potest proximum verè diligere, & eidem tamen interea non placere: puta si à voluntate eius mala non dissideat, si eius prauitatem arguat, si studijs eius noxijs obsistat. Eam ob rem iubemur iusti esse in proximum, vt si semetipsum proximus non diligit, si animæ suæ bona non inquirat, si consilia salutaria spernat & odiat, nos in hoc ei non quasi fauentes blandiamur, sed sicut ipse se perdit, ita nos illum syncerè diligamus, necessaria salutem vel nolenti ingeramus noxia negemus. Et hoc est iustum esse ad proximum. Porro in his, quæ Deum non offendunt, & neque propriam neque proximi salutem impediunt, pertinet ad eandem utilitatem seu charitatem placere proximo, id est, eius voluntati morem gerere, eius pacem quærere, & consolationem ei impartiri. Veruntamen hoc placendi studium fieri debet ad ædificationem, ne nos ipsos quæramus, hoc est, nostrum commodum, laudem, consolationem, & alia id genus, sed proximi utilitatem. Tunc enim rectè placere studemus proximo, si in hoc ipso studio non quiescimus, si finem ibi non ponimus, sed nostra intencio sit placere proximo, vt placeamus Deo. Et hoc modo Paulo rectè obtemperamus admonenti vt vnusquisque fratri suo placeat ad ædificationem. At si quis ita proximis appetit seu quærat placere, quod placendi ipsa vanitas oblectat, & non tam cogitat vt proximus ædificetur, quam vt ipse glorietur, intencionem suam non in Deum dirigens, sed in hoc ipso quod est placere alijs, finem suum sibi constituit formidare habet scripturam, dicentem: *Dissipauit ossa eorum qui hominibus placent.* Et illud Pauli. *Si hominibus placerem. i. placere quærerem, Christi seruus non essem.*

Verum quid de illis sentiendum, qui ne displiceant homini, etiam offendunt.

Luc. 10.
Ioan. 17.
Matt. 7.

Luc. 10.

Quo iusti
esse debeamus
ad proximum.

Placere quo
quis debet
proximo ad
ædificationem.

Rom. 13.

Psal. 32.
Gal. 1.

dunt Deum? Transgrediuntur & Dei & superiorum præcepta vt fauorem hominis seruent. Ex charitate (inquiunt) hoc factum est. Non audebam illum hominem contristare, Et audebas Deum offendere? Quæ est ista quæso tam sancta, tamq; rectè ordinata charitas, quæ ad eò cæcos sui reddit cultores? Hanc charitatem (ne dicam carnalitatem) nescit scriptura, nescit sanctorū vita, Tullius est ethnicus, hanc primam esse legem amicitia dicit, nihil ab amico petere inhonesti. Alteram, etiam rogatos propter amicum nil inhonesti facere. In honestum hic maximè diceremus, quocunq; offenderetur Deus. Quid enim inhonestius, quam ne hominis amittas gratiam, Dei contemneres seu posthabere amicitiam? Sunt alij adhuc magis vecordes, qui non audēt rectè agere, vbi vident, alios delinquere. Ecce tam potens est scandalum, vt sæpenumero scientes & diligentes bonum, contra propriam conscientiam magis aliorum se conforment exemplo, quam diuino beneplacito. Nos verò charissimi fratres Deum super omnia & in omnibus diligamus, proximis propter Deum placere satagamus, & vbi opus est, etiam displicere propter Deum non timeamus, præstante Domino nostro Iesu Christo, qui est benedictus in secula, Amen.

Placere proximo in quibus sit illicitum.

Cicero.

Scandalum quam sit potens.

IN EADEM SOLENNITATE.

De tempore, quo hodie detinentur pleriq; monachi, & feruore deuotionis resuscitando Sermo III.

In lege Domini fuit voluntas eius die ac nocte. Psalmo I. Lex Domini immaculata conuertens animas, dicit David. In hanc beatissimus pater noster Hugo animam suam contulit, quia die noctuq; Dei beneplacitum inuestigans, non communibus præceptis contentus, nec solum ad ea quæ iubet Deus paratus, sed quæcunq; didicit placere, acceptatq; fore Deo, ad ea impigrum se offerebat. Eam ob rem arctissimum quem inuenire potuit in monastica religione ordinem intrauit, in quo quam nihil socordia, quam nihil ignauia, quam denique negligentia nihil prorsus admiserit, liquet ex ipsius (dum esset Episcopus) testimonio, arguentis aliorum negligentias, & dicentis quod à tempore quo monachus esse ceperit, nulla sibi morantia subrepsisset. Morantiam dicere volens moram negligentis monachi, aut negligentiam aliquam seu obliuionem, vnde monachorum reliquus cogitur conuentus expectare. Videtis studium, videtis vigilantiam, videtis diligentiam magnam. Heu vbi est modo huius temporis miseria, vbi ignauia monachorum ad dilectis suis dormitantium, idè sponte, dum alij vigilantes Deo assisunt in oratione? Quid putatis angeli horum sentiant, quid plangent, videntes reliquos angelos, eos videlicet qui aliorum sunt monachorum custodes, orationum incensa offerre, sibi verò commissos somno stertere, se quod offerant illorum nomine non habere? Erubescant & corrigant se eiusmodi, vel angelorum suorum moti delectatione, & vbi surgendum fuerit surgant, vbi vigilandum vigilant, vbi etiam dormiendum dormiant. Quod si præter voluntatē aut in diuinis somnus, aut in alio quouis negligentia obreperit, cum gemitu

Psalm.

Morantia quid sit.

Tempor quorundam reprehenditur